CdV 4 69

MARS ET HISTORIA

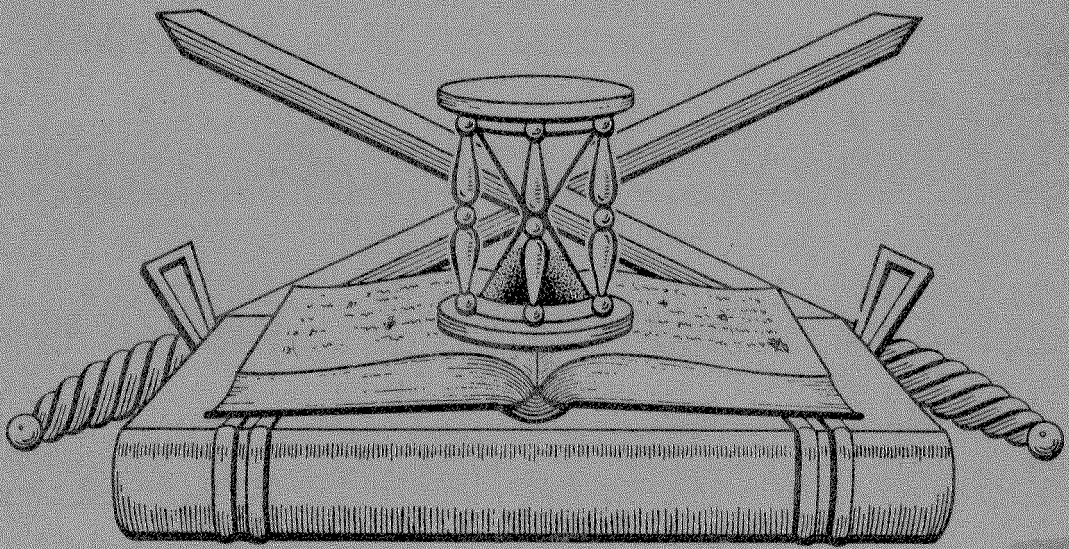

ORGAAN

VAN DE

NEDERLANDSE VERENIGING

TER BEOEFENING VAN DE

MILITAIRE HISTORIE

OPGERICHT 20 AUGUSTUS 1966

SAMENSTELLING VAN HET ALGEMEEN BESTUUR.

			aftredend
Voorzitter	F.L.DIEKERHOFF	luitenant-kolonel der Mariniers b.d.	1971
Ondervoorzitter:	J.ALBARDA	luitenant-kolonel der Artillerie b.d.	1974
1e Secretaris	F.J.van LIER	majoor der Koninklijke Marechaussee	1973
2e Secretaris	J.H.M.Verkuyl	luitenant ter zee SD II o.c.	1975
Penningmeester	C.J.KNEPPELHOUT	luitenant ter zee A I	1972
Archivaris	J.J.B.J.BOUVY	majoor der Artillerie b.d.	1970
Leden	P.C.BOER	aro KLU Koninklijke Luchtmacht	1975
	W.F.K.ENGELBRECHT	kolonel der Genie b.d.	1976
	F.J.A.LUTZ	kolonel Koninklijke Luchtmacht	1972
	Drs.G.J.A.v.OJEN jr.	luitenant-kolonel der Infanterie	1970
	Mr.CH.L.M.SCHAEPMAN	raadadviseur Ministerie van Defensie	1971
	E.H.H.WEEKENSTROO	bedrijfsleider	1973
	Drs.Y.P.van der WERFF	raadadviseur Ministerie van Defensie	1974

ADRESSEN DAGELIJKS BESTUUR;

Voorzitter	Oranje Nassaustraat 1	GELDERMALSEN	Tel. 03455-1773
Ondervoorzitter:	Laan van Clingendael 121	's-GRAVENHAGE	Tel. 070-246843
1e Secretaris	NAPO 890 Utrecht - Veldpost		Tel. 0949-2571.3137
2e Secretaris	De Ruyterstraat 69	's-GRAVENHAGE	Tel. 070-835413
Penningmeester	Bremstraat 26	DEN HELDER	Tel. 02230-21253

Contributie bedraagt per jaar min. *f* 15,--, te storten op giro 14700 van de Algemene Bank Nederland N.V. te Den Helder, ten name van "Ned. ver. militaire historie", rekening nr. 58.72.29.101.

SAMENSTELLING REDAKTIE-WERKKOMMISSIE.

Voor het bestuur:P.C.BOER, F.J.van LIER en J.H.M.VERKUYL

Uit de leden : H.F.FABRI, kapitein der Grenadiers
A.C.PAARDEKOOPER, directeur Nederlands Legermuseum

Redactieadres : Majoor K.Mar. F.J.van LIER, NAPO 890, Utrecht - veldpost.

SAMENSTELLING REDACTIE-ADVIESKOMMISSIE.

Voor het bestuur:F.J.A. LUTZ en Drs. G.J.van OJEN jr.

Uit de leden : L.J. SPANJAERDT SPECKMAN, generaal-majoor der Genie b.d.

AFDELINGSCORRESPONDENTEN:

Zie binnenomslag van de achterzijde.

"MARS ET HISTORIA" 4e JAARGANG - NUMMER 4 - OKTOBER 1969

De'Nederlandse Vereniging ter beoefening van de militaire historie', opgericht op 20 augustus 1966 en erkend bij K.B.no. 50 van 14 juni 1968, is er voor allen, die zich verdiepen in de studie van geschiedenis, ceremonieel, tradities, uniformen, emblemen,wapens en onderscheidingen van militaire- en semi-militaire organisaties, meer in het bijzonder die van Nederland en de (voormalige) overzeese Rijksdelen.

* * * * * * * * * * * * * *

I N H O U D S O P G A V E

VERSLAG VAN DE JAARVERGADERING door F.v.L.

MEDEDELINGEN VAN HUISHOUDELIJKE AARD, verzorgd door het secretariaat.

PERSONALIA, verzorgd door het secretariaat.

VAN DE STUDIEAFDELINGEN:
* Militaire emblemen, door B.C.Cats.
* Militaire muziek, door Mr. P.L.J.A.M.Müller
* Het kruis voor belangrijke krijgsverrichtingen, door H.Meyer.

ARTIKELEN DOOR EN VOOR DE LEDEN:
* De dienst der Torpedo-Motorboten in het voormalige Nederlands Indië 1938-1942, deel I, door J.D.Spek.
* Een spontane reactie, door J.de Jong.

MILITARIADE door F.v.L.

VRAAG EN AANBOD, een mededeling

AANVULLINGEN EN WIJZIGINGEN OP DE LEDENLIJST 1969 (4e opgave)

* * *

VERSLAG VAN DE JAARVERGADERING 1969.

Onze jaarvergaderingen zijn tot op heden altijd begunstigd door goed weer. Zo ook weer op 20 september 1969. Maar liefst 54 leden en een drietal introduceés hadden deze keer de weg naar de Prinses Julianakazerne gevonden.

Reeds om half tien was er een grote activiteit in de toneelzaal te bespeuren, waar 17 leden een deel van hun collecties gingen exposeren. Het waren dit jaar de heren:

ALBARDA, [Mil. prenten], BOERMA[mil. luchtvaart], COENDERS [mil emblemen], VAN GELDER / STUYT, [mil. publicaties], KRUYER[miniatuur figuren], VAN LIER [mil. prentbriefkaarten] MULLER [uniformkunde], SCHAEDEE [sabeltassen, gibernes], SCHAKELAAR/BOER [mil. luchtvaart] VERHOEFF [soldaten-folklore], WAGENAAR/HONIG [ridderorden en onderscheidingen], WINTERS[militaire algemeen] ZUIDERVELD/SCHOONHEYM [uniformen en uitrustingsstukken], terwijl onze hooggewaardeerde penningmeester, dhr. KNEPPELHOUT een stand had ingericht met artikelen die middels onze vereniging verkocht worden. Alles bijeen weer een zeer gevarieerde expositie, die dan ook niet over belangstelling te klagen had.

Om 13.30 uur, na een prima lunch, begon de eigenlijke jaarvergadering, die in een recordtempo van een half uur werd afgewerkt. Enige belangrijke punten uit die vergadering mogen niet onvermeld blijven. Allereerst dan de heugelijke bestuursmededeling, dat met ingang van het oktobernummer ons tijdschrift 'MARS ET HISTORIA'in druk gaat verschijnen. Dankzij de goede diensten van dhr. BOER in een offsetdrukkerij te Oisterwijk [Offsetdrukkerij Peters] gevonden, die tegen een redelijke prijs ons blad wil gaan verzorgen. Om daarnaast het blad op 'n [nog] hoger niveau te brengen qua inhoud is ter vergadering een redactie-werkcommissie benoemd, waarvan de samenstelling op de binnenzijde van de omslag is vermeld.

De bestuursverkiezing leverde de herverkiezing van de heren ALBARDA en VAN DER WERF op, terwijl de tussentijds ontstane vacatures werden opgevuld door de verkiezing van 2 nieuwe bestuursleden in de persoon van de heren BOER en ENGELBRECHT, welke beide laatsten door onze voorzitter met een hartelijk woord van welkom in het bestuur werden opgenomen.
Tenslotte mogen we ook nu weer met genoegen melding maken van het feit, dat onze penningmeester met ere werd gedechargeerd van zijn financieel beleid in 1968. Het is mede te danken aan zijn goede zorgen over onze penningen,dat wij dit blad in deze vorm kunnen laten verschijnen

Om 14.00 uur kon de voorzitter de vergadering sluiten, waarna tot 15.15 uur alle aandacht zich kon richten op de expositie en de daaraan verbonden ruilmogelijkheden. Tot slot van deze geslaagde dag hield ons lid, luitenant-kolonel G.S. L.VERHOEFF een buitengewoon boeiende causerie over 'Zichtbare en onzichtbare sporen van soldaten in ons volksleven'. De uitermate grote deskundigheid van de spreker met betrekking tot de 'soldaten-folklore' waarborgde ons een waardig besluit van de derde algemene ledenvergadering,hetgeen dan ook tot uiting werd gebracht in een gul applaus. Hopelijk kunnen we de tekst van de lezing een volgende keer in ons orgaan opnemen! Ze is het ten zeerste waard!

F.v.L.

MEDEDELINGEN VAN HUISHOUDELIJKE AARD.

LEDENWERVING.

Voor hun activiteiten op het gebied van de ledenwerving willen wij deze keer speciaal dank zeggen aan onze leden H.MULLER, G.W. VAN DER VEN en F.L.LUTZ. Zij bezorgden ons ieder weer'n nieuw lid. Goed voorbeeld doet goed volgen!

EXCURSIES.

In een der volgende bestuursvergaderingen zal het excursieprogramma voor het komend verenigingsjaar worden vastgesteld. Mochten er onder de leden nog suggesties leven, dan gaarne bericht aan het secretariaat!

SAMENWERKING MET ANDERE VERENIGINGEN.

Ter jaarvergadering werd de vraag gesteldof er al iets concreets is gedaan om tot samenwerking met andere verenigingen op ons interessegebied te komen. Het bestuur is van mening dat onzerzijds de eerste stap is gezet in samenwerking - in eerste instantie door het uitgeven van een gezamenlijk orgaan - is aangeboden. Wij dienen nu de reacties van andere organisaties af te wachten. Hier kunnen we alleen nog eens wijzen op het gestelde in 'MARS ET HISTORIA', juni 1969, blz. 25.

ADVERTENTIES.

Naast de [gratis] ledenadvertenties in de rubriek 'Vraag en aanbod', kunnen in de toekomst ook handelsadvertenties worden opgenomen, doch alleen indien advertenties betrekking hebben op de interessegebieden van onze leden in het kader van de verenigingen. Gegadigden kunnen zich om inlichtingen omtrent prijs e.d. wenden tot de penningmeester.

VAN DE STUDIE-AFDELINGEN

In deze rubriek worden artikelen, bekendmakingen, vragen, alsmede antwoorden gepubliceerd ten behoeve van verzamelaars van en geinteresseerden in militaire emblemen.

CORRESPONDENT: B.C.Cats, 3988 Warner Ave B-5, Hyaatsville, Maryland 20784, USA.

CONTACTMAN : C.van Ekeris, Tesselschadelaan 147, 's- Gravenhage- 14

STUDIE-AFDELING MILITAIRE PROBLEMEN - 10.

1. Nu de vakanties weer achter de rug zijn en alles weer tot de routine van de dag is teruggekeerd, kunnen we onze aandacht wederom volledig richten op onze studieafdeling. We hopen dat U de vakantietijd toch ook ergens hebt kunnen kombineren met bezigheden rond Uw hobby,zoals bezoek aan militaire evenementen, musea en plaatsen ingericht ter herdenking van de militaire historie.
We waren op onze tocht door de zuidelijke staten in de gelegenheid een bezoek te brengen aan Chickamauga battlefields en Lookout Mountain te Chattanooga.Beide plaatsen zijn bekend uit de burgeroorlog, waar in 1863 het Cumberland-leger [Unie] onder commando van de pas aangestelde generaal Grant leverde met het Tennesseeleger [Confederatie] onder generaal Bragg. Bij de hevige gevechten verloren de Unietroepen 16.000 en de geconfedereerden 18.000 man. Vanuit Chattanooga lanceerde generaal Grant de generaal Sherman en begon de mars naar Atlanta, Georgia. De slagvelden zijn ingericht als parken en worden beheerd door de National Park Service, ingesteld door het Amerikaans Departement van Binnenlandse Zaken. Bij de ingang van elk park treft men een informatie-center aan,meestal tevens ingericht als museum [te Chickamauga zagen wij een uitgebreide kollektie kleinkaliber wapens uit de vorige eeuw]. Park rangers verstrekken alle gewenste inlichtingen en dmv een dia-voorstelling worden de bezoekers op de hoogte gebracht van de geschiedenis rond de veldslag. Dan kan met men de auto , via goede asfaltwegen het prachtige park doorkruisen, een plattegrond geeft alle bizonderheden bij de vele geschutsopstellingen,loopgraven, talloze fraaie monumenten en andere interessante bezienswaardigheden.
Het is ons opgevallen hoe goed overal deze tot nationale parken ingestelde slagvelden worden onderhouden en de diensten aan het publiek worden verzorgd. Bij de National Park Service is de militaire geschiedenis van de Verenigde Staten in goede handen!

In deze aflevering vervolgen we voor U de serie 'Heraldiek in de tropen'met de emblemen van de zelfstandige infanteriebrigades, F-, G- en H. Een drietal emblemen nieuwingevoerd bij het Sovjet-leger zijn vermeld in de rubriek 'Nieuwe Emblemen', terwijl de inleiding van een serie over de functionele mouwonderscheidingstekens bij de K.L. deze tiende aflevering sluit.

2. HERALDIEK IN DE TROPEN.[deel 9]

Nadat eind 1947 en begin 1948 de troepen onder de naam 3e Divisie naar Indie waren vertrokken,besloot te toenmalige minister van Oorlog ter aflossing voortaan slechts 2 zgn. zelfstandige infanteriebrigades per jaar uit te zenden. Ter uitvoering van dit plan werd op 1 juli 1948 de 4le Zelfstandige Infanteriebrigade opgericht, gevormd uit de lichting 1948-1. De jaarlijkse lichtingen werden voor dit doel in 2 delen opgeroepen,de helft in het voorjaar, de andere helft in het najaar.
De brigade was globaal als volgt samengesteld:

* brigadestaf
* 3 bataljons infanterie [organiek], bovendien
* 3 extra bataljons infanterie
* 1 compagnie zware mitrailleurs
* 1 regiment veldartillerie
* 1 afdeling luchtdoelartillerie
* 1 afdeling pantserdoelartillerie
* 1 verkenningseskadron

* 1 pioniercompagnie
* 1 transportcompagnie
* 2 peletons marechaussee
* kleinere eenheden, als werkplaatsen, hulpverbandplaats, verbindingsafdeling,materieelpark etc.

Bij Ministeriele Beschikking van 20 juli 1948 [LO 1948 nr.244] stelde de M.v.O. 'n mouwonderscheidingsteken in voor de onderdelen behorende tot de 4le Z.I.B. Het embleem heeft een middellijn van 5 cm en is vervaardigd van bronskleurig metaal. Het wil het getal 41 tot uitdrukking brengen en 't bestaat uit een gestyleerd klaverblad van vier met daarachter een verticaal staande bajonet, de punt opwaarts gericht. Het klaverblad en de bajonet aangebracht op een cirkelvormige ondergrond.

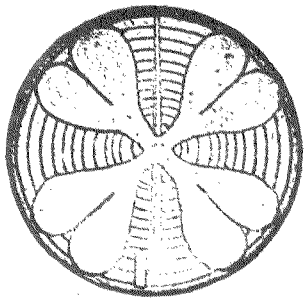

In de periode juli t/m oktober 1948 vertrokken de onderdelen van 41 Z.I.B. naar Indie. Behalve de bataljons infanterie, die genummerd waren 401,402,403,411,412 en 413 waren de kleinere eenheden voorzien van het nummer 41,zoals 4le cie AAT, 41 R.V.A., etc. Het bronskleurige embleem, eveneens van metaal alsdat van de 3e Divisie [zie Heraldiek in de tropen, deel 8] doch voor bevestiging op de rechterbovenmouw nu voorzien van twee metalen lippen, zou echter niet algemeen gedragen worden. Na aankomst in Indie werd de 4le Z.I.B. namenlijk omgedoopt tot F-Brigade, dit in opvolging op de E-Divisie. Om deze reden werd een nieuw mouwembleem ingevoerd [beschikking en datum niet bekend], waarin het hoofd motief, klaverblad en bajonet, echter gehandhaaft bleef. Het nieuwe embleem bestond uit een lichtblauw schild, omgeven door een groene rand. Onder in het schild een klaverblad van vier in groen met daarvoor een opgericht zwaard,gevest geel en de kling zilver. Boven het klaverblad de letters F BRIG in rood. Het embleem werd gedragen in de bekende metalen uitvoering zowel als van stof [handgeborduurd], reden waarom het eerder omschreven embleem 4le Z.I.B. in Indie weinig is gedragen. De brigade verbleef, ter aflossing van aldaar aanwezige eenheden, op West-Java en keerde medio 1950 naar Nederland terug. Najaar 1948 kwam de tweede helft van de lichting 1948 onder de wapenen. Uit dit personeel werd op 1 januari 1949 de 2e Zelfstandige Infanterie brigade opgericht. Samenstelling gelijk aan 41 Z.I.B., met uitzondering van de afdelingen luchtdoel- en pantersdoelartillerie. Voor de 42e Z.I.B. werd een mouwembleem ontworpen, bestaand uit een ovaal embleem, lengte 6 cm, breedte 4,5 cm eveneens van bronskleurig metaal. Het embleem brengt het getal42tot uitdrukking en bestaat uit twee gekruiste bajonetten en 4 achtpuntige sterren. Het embleem is omgeven door een rand in de vorm van een koord. Inmiddels was echter 41 Z.I.B.in Indie omgedoopt tot F-Brigade en voorzien van een nieuw mouwembleem. Om deze reden is het tot de uitgifte van bovenomschreven embleem 42 Z.I.B. niet meer gekomen. Wel waren reeds aan aantal prototypen vervaardigd, waarvan enkele in omloop zijn gekomen.

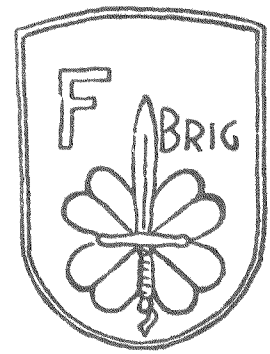

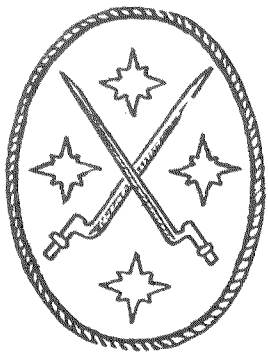

De brigade vertrok in de maanden januari t/m april 1949 naar Indie en werd na aankomst aldaar voorzien van de naam G-Brigade. Als mouwembleem werd eenzelfde schild ingevoerd alsdat voor de F-Brigade, echter met de Letter G.G-brigade emblemen komen voor in metaal alswel van stof [handgebord]

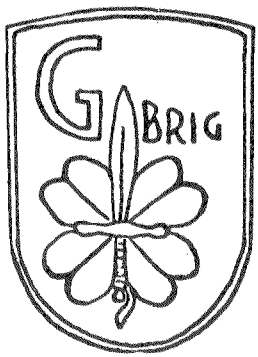

De brigade verbleef op Oost-Java en keerde najaar 1950 naar Nederland terug.

Op 1 juli 1949 werd uit de eerste helft van de lichting 1949 de 43e Zelfstandige Infanteriebrigade opgericht, samengesteld als 42 Z.I.B. Vertrok juli t/m september 1949 als laatste eenheid naar de tropen en werd na aankomst aldaar aangeduid als H-Brigade.Voor 43 Z.I.B. is in Nederland geen mouwembleem ontworpen. Na de naamsverandering in Indie werd echter een embleem als dat voor de F- en G-brigades ingevoerd,voorzien van de letter H,emblemen in metaal en stof. De H-Brigade verbleef op West-Java,is belast geweest met de afwikkeling en keerde als laatste KL-eenheid voorjaar 1951 in Nederland terug.

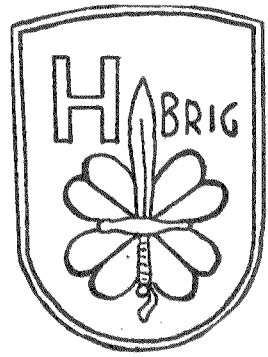

Uit de nummering van de 41e, 42e en 43e Zelfstandige Infanteriebrigades blijkt, dat ze feitelijk gedacht waren als onderdelen van een 4e divisie, hoewel deze naam in de periode 1948-1951 nooit is gebruikt.

In 1953 werd in het kader van de NAVO-overeenkomst een parate 4e Divisie opgericht en bij het kiezen van een mouwembleem voor deze divisie werd teruggegrepen naar het klaverblad van vier uit de emblemen 41 Z.I.B. en F-G-H-Brigade. Bij ministriele Beschikking van 6 jan. 1953 [LO 1953/5] werd als mouwembleem voor de 4e Divisie ingesteld een zwart vierkant, met een lengte van een zijde 45 mm waarin een groen klaverblad van vier, de bladen diagonaalsgewijs geplaatst, het embleem met een hoekpunt omlaag.Dit, heden ten dage gedragen embleem, roept aldus herinnering op met de oude zelfstandige infanterie brigades.

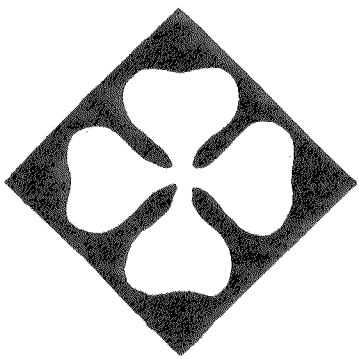

NIEUWE EMBLEMEN

In het Sovjet-leger zijn een drietal nieuwe emblemen in gesteld die een bepaalde graad van geoefend aangeven en door hiervoor in aanmerking komende soldaten en onderofficieren BOVEN de rechterborstzak mogen worden gedragen.

a. BUITENGEWOON GEOEFEND SOLBAAT
Voor een goed gedrag, uitmuntende kennis van wapens en uitrusting en het behalen van een aantal punten gedurende de opleiding wordt't embleem buitengewoon geoefend soldaat uitgereikt. Het bestaat uit 'n koperkleurig schild metrood geemailleerde ster. Om de ster een lint waarin de kwalificatie in het Russchisch taal.

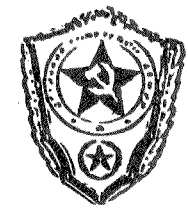

b. SPECIALIST 3e, 2e OF 1e KLASSE EN MEESTERGRAAD.
Technische specialisten met een hoge graad van geoefendheid in onderhoud en bediening kunnen na het afleggen van een examen worden aangesteldtot specialist 3e, 2e of 1e klasse of meester Zij ontvangen een goudkleurig embleem waarin het cijfer 3, 2 of 1 of de letter M.

c. SPORTONDERSCHEIDINGSTEKENS:
Personeel dat de militaire sporteisen met goed gevolg heeft afgelegd,

draagt een embleem bestaande uit een vijfhoek, geplaatst op een vijfpuntige ster. Wordt toegekend voor eerste, tweede of derde graad van geoefendheid, aangegeven door de romeinse cijfers I, II of III.

4. MOUWONDERSCHEIDINGSTEKENS K.L. WEGENS FUNCTIE OF GEOEFENDHEID.

Het is in vele legers gebruikelijk om de functie die de militairen beneden de rang van adjudant-onderofficier of sergeant-majoor vervullen en waarvoor een speciale graad van geoefendheid is vereist, uit te beelden in een onderscheidingsteken. Toekenning van zulk soort onderscheidingstekens heeft enerzijds het voordeel dat de functionarissen snel herkenbaar zijn, anderzijds moedigen zij de overigen aan zich dezelfde graad van geoefendheid te verwerven.
We willen de functionele mouwonderscheidingstekens bij de K.L. indelen in een vijftal groepen, elke groep omvat een periode waarin de emblemen gedragen werden.

a. PERIODE T/M 1940.

Daar in die tijd geen mouwemblemen voor de diverse eenheden [Lk, divisie] werden gedragen, werden de functionele emblemen zonder meer 'mouwonderscheidingstekens' genoemd. Men kende in de vooroorlogse periode een ruime sortering, zowel voor de bedieners van diverse wapens als voor technische funkties. Uitvoering was meestal in gele, witte of rode wol voor korporaals en soldaten, in goud- of zilverborduursel voor onderofficieren. Het Boekwerk Uniformen geeft in Afd. III punt 58 [blz. 111] een opsomming van ruim 30 hierbedoelde mouwemblemen.

b. PERIODE 1941-1947.

In 1941 werd door de K.L. in Engeland een uniform van Brits model gedragen. [battle-dress]. In het te Londen uitgegeven Voorlopig Kledingvoorschrift voor de K.L. werd onder het hoofdstuk 'Bijzondere onderscheidingstekens' bepaald dat 'militairen beneden de rang van sergeant-majoor' die een 'graad van geoefendheid' hebben behaald, waarvoor in het Britse leger een 'mouwonderscheidingsteken' is vastgesteld, mogen bedoeld onderscheidingsteken dragen, voor zover dit door de 'Britse autoriteiten is toegestaan'.
Uit deze periode dateren de op de onderarmte dragen emblemen als gekruiste geweren, bijlen, lauwerkransen met diverse initialen, autowielen al of niet gevleugeld, etc., die vooral na de bevrijding geliefkoosde mouwemblemen waren op het battle-dress dat in 1945 voor de gehele K.L. werd ingevoerd.

c. PERIODE 1947-1951.

Ministeriele Beschikking van 9 november 1946 [LO 1947 nr. 57] voerde geheel nieuwe onderscheidingstekens voor de K.L. in, er werden echter nagenoeg geen functionele mouwemblemen of die voor geoefendheid opgenomen. Weliswaar mochten de onderscheidingstekens uit 't Voorlopig Kledingvoorschrift tot nader order worden gedragen, waardoor tot 1951 de Britse functionele mouwemblemen nog legaal op de K.L.-uniformen konden worden gedragen.

d. PERIODE 1951-1960.

De in 1951 uitgegeven legerorder nr.35/L liet in de eerste plaats het Voorlopig Kledingvoorschrift vervallen, waardoor aan het dragen van de uitgebreide serie functionele onderscheidingstekens van het Britse model officieel een eind kwam. De legerorder voerde slechts enkele functie-emblemen in, o.a. voor verplegend-, tandheelkundig en apothekerpersoneel.

e. PERIODE 1960-HEDEN.

Landmachtorder 60022 van 1960 schrijft de thans te dragen onderscheidingstekens voor de K.L. voor. Hierin zijn de functionele mouwonderscheidingstekens tot een minimum teruggebracht en in feite bestaan als zodanig nog slechts de kroon voor de sergeant-majoor administrateur/instrukteur en bepaalde cadetten, alsmede het onderscheidingsteken voor de compagnies sergeant-majoor en batterij/eskadrons opperwachtmeester. Stoffen emblemen voor een geoefendheid bestaan in het geheel niet meer, in plaats daarvan kent men de metalen emblemen, als bijvoorbeeld scherpschutter, militair lichamelijke vaardigheid, goed chauffeur, etc. die op de

linkerborstzak wordt gedragen.

In de komende aflevering van onze studiegroep vervolgen we met een opsomming en de afbeeldingen van de mouwonderscheidingstekens wegens functie of geoefendheid zoals die in de periode 1947-1951 [punt c] in Nederland werden vervaardigd en gedragen.

STUDIE-AFDELING MILITAIRE MUZIEK.

INVLOED VAN DE MUZIEK.

In het begin der vorige eeuw componeerde de Parijse musicus Robersart een pastorale,die echter in Parijs niet werd opgevoerd, officiele Franse 'muzikale' autoriteiten durfden er niet aan, waarschijnlijk omdat de bedoeling er niet goed in was weergegeven.

De arme Robersart had kennis gemaakt met de in Parijs vertoevende Simon Bolivar, die de pastorale zeer mooi vond. Hij beloofde de componist te helpen, wanneer hij daartoe in de gelegenheid was. Robersart gaf hem een copy van de pastorale en jaren verliepen eer hij iets van Bolivar hoorde.

Op het einde van 1813 ontving Robersart van zijn vroegere vriend een brief, waarin deze hem mededeelde dat hij thans generaal in het Venezualaanse leger was. Op 4 augustus 1813 trok hij de stad Caracas binnen, 12 jonge meisjes in het wit trokken onder muziek zijn wagen voort Zij zongen een triumphale mars, een gedeelte uit de pastorale van Robersart! Aan die marsen die Bolivars soldaten steeds geimponeerd had, had de generaal naar hij berichtte,zijn sukses te danken. De naam van de componist was in Caracas dan ook populair en in de zegewagen,waar in Bolivar zijn intrede deed, was dan ook de naam van de componist gegrift.
Later deelde Simon Bolivar de componist mee, dat hij overal in Venezuela, Columbia en Peru had gezegevierd. Spanje bezat geen enkele plaats meer in Zuid-Amerika. Bolivar was president geworden van de republiek Columbia. Hij schreef zijn vroegere vriend:"Maar weet gij, wie de eigenlijke overwinnaar is? Dat zij gij! Zonder U zou de uitslag twijfelachtig zijn geweest. Maar van Uw pastorale heb ik een volkslied gemaakt, zo meeslepend, dat de soldaten met doodsverachting de vijand tegemoet gingen. Uw pastorale heeft de dood van meer dan 20.000 Spanjaarden op haar geweten. Ik gebruikte het gedeelte, waarin de herderin deliefdesverklaring van haar aanbidder aanhoort! Bogota heeft U tot ere-burger benoemd. In Quito is'n fontein voor U opgericht en in Caracas staat Uw naam gegrift op de marmeren tafelen van het Congres".

Mr.P.L.J.M.A. Müller, Venlo.

* ARTIKELEN DOOR EN VOOR DE LEDEN

DE DIENST DER TORPEDO-MOTORBOTEN IN HET VOORMALIG NEDERLANDS-INDIE, DEEL 1 - 1938-1942.
door J.D. Spek.

Nadat aan het einde van de eerste wereldoorlog door de Engelse opmerkelijke suksessen waren behaald met hun "Coastal Motorboats", werd in de tijd tussen de beide wereldoorlogen door verschillende naties geexperimenteerd met snelle motorboten [Thornycroft in Engeland, Lurssen in Duitsland en Baglietto in Italie].
Als gevolg hiervan werden door de Koninklijke Marine in 1927 bij Thornycroft een 4-tal CMB's besteld, die in 1928 en 1929 werden afgeleverd. Daar zij waren bestemd voor dienst in Indie werden zij met het ss. "Enggano" naar Soerabaja verscheept. Doordat deze boten, die als de "TM I - IV" in dienst werden gesteld, een houten rompconstructie hadden, waren zij in tropen geen sukses. Zij vergden teveel en te intensief onderhoud.

In de jaren 1936 1937 boog de Indische marineleiding zich over het probleem hoe de drie resterende torpedo-motorboten [de "TM III" was in 1933 gezonken] zo goed mogelijk konden worden vervangen. Daar dit type oorlogsschip vrij populair was in die jaren, bestond de wens

ook toen weer TM's aan te schaffen. Het grootste probleem bleek echter de financiele zijde van dit projekt, zodat dit in studie werd gegeven bij het Marine Etablissement te Soerabaja. Hier was ondermeer als dienstdoend hoofdingenieur werkzaam de gepensioneerde Hoofdofficier van de Marinestoomvaartdienst der 2e klasse F.K.Küpper, die de geestelijk vader zou worden van de later afgeleverde boten.

Zoals gezegd vormden de financien het grootste knelpunt m.b.t. de bouw of aanschaf van torpedo-motorboten. Zodoende was de aanschaffing in het buitenland reeds van de mogelijkheden geschrapt. Door het Marine Etablissement werd echter een bevredigende compromis-oplossing gevonden.
Die bestond uit het op de werf aanwezige reparatiestaal van oude torpedoboten [die reeds van de sterkte waren afgevoerd] plus de motoren van de Dornier Wal-vliegboten,welke op het punt stonden te worden vervangen door Dornier X-boten.
Ook de beroemde Italiaanse Isotta Fraschini snellopende benzinemotoren waren om financiele redenen niet beschikbaar.

Het eindprodukt van veel experimenteren werd op 24 juni 1938 als Hr.Ms. "TM 3" in dienst gesteld. Ondanks het feit, dat voor de indienststelling van de boot reeds veel was geexperimenteerd, was de experimentele periode nog verre van achter de rug. De boot was uitgerust met 3 voormalige vliegtuigmotoren [Lorraine Dietrich motoren op de beide buitenschroeven en een Rolls Royce motor op de middenschroef], doch met 2 roeren. Deze constructie was er de oorzaak van, dat de boot slecht naar haar roeren luisterde en veel te veel grote bochten maakte. Dit kon verholpen worden door een 3e roer te monteren.

Experimenten met de miterailleurbewapening verliepen onbevredigend [de boot was met n dubbele 7,7, mm Lewis mitrailleur bewapend]. In eerste instantie bevond de opstelling zich op het achterschip, later werd ze naar het voorschip verplaatst. Ook daar was de boot bij hogere snelheden te beweeglijk om met redelijk sukses te kunnen vuren.

Een lastig onderdeel bleven de motoren, die steeds flink onderhoud vergden.Doch buiten dit onderhoud bleek het de ontwerpers noodzakelijk de bakboordsmotoren om te bouwen van'nrechts-omgaande beweging in een linksomgaande, daar zij verwachtten, dat de bestuurbaarheid aanmerkelijk minder zou zijn, indien deze verbouwing niet zou plaatsvinden. [De beroemde Engelse MTB-ontwerper Ir. Hubert Scott Payne berekende dat, wanneer de ombouw niet zou hebben plaatsgevonden, er slechts een verlies aan bestuurbaarheid van 2% zou zijn opgetreden!]

Aan de hand van met de "TM 3" opgedane ervaringen, werd in 1939 een serie van 6 torpedo-motorboten bij het Marine Etablissement te Soerabaja in aanbouw gegeven, terwijl in 1940 'n herhaal-order werd geplaatst voor eveneens 6 TM's.

Zij werden als volgt in dienst gesteld:

"TM 4" 14 aug. 1940 onder Ltz. 2 J.E.Gobée
"TM 5" 30 aug. 1940 onder Ltz. 2 Jonkheer H.de Jonge van Ellemeet
"TM 6" 14 aug. 1940 onder Ltz. 2 J.W.Schotel
"TM 7" 15 juli 1940 onder Ltz. 3 H.C.Jorissen
"TM 8" 26 aug. 1940 onder Ltz. 2 E.H.van Rees
"TM 9" 20 aug. 1940 onder Ltz. 2 J.A.van Beusekom
"TM 10" 11 juni 1940 onder Ltz. 3 kmrov. J.W.Boon
"TM 11" 11 juni 1941 onder Ltz. 3 kmr E.J.Hoeksel
"TM 12" 11 nov. 1941 onder Ltz. 3 kmr K.Klijn
"TM 13" 8 dec. 1941 mij geen commandant bekend
"TM 14" in januari 1942, idem
"TM 15" 17 febr.1942 onder Ltz. 2 H.C.Jorissen

TUSSENTIJDSE KOMMANDOWISSELINGEN WAREN:

Ltz. 2 J.G. Treffers neemt op 11 juni 1941 de "TM 5" over
Ltz. 2 A.M. Thomas neemt op 18 aug. 1941 de "TM 6" over
Ltz. 3 kmrov A.A.F.Schmitz neemt op 1 aug. 1941 de "TM 8" over

Ltz. Schmitz en Ltz. Hoeksel ruilen in okt. 1941 de "TM 8" en "TM 11"
Ltz. Thomas neemt op 21 febr. 1942 de "TM 7" over
Ltz. van Rees neemt op 23 febr. 1942 de "TM 6" over.

Door de dreiging van de oorlog werd gedurende 1941 nog een derde herhaalorder van 6 boten bij het Marine Etablissement geplaatst. De eerste drie van deze serie waren in maart 1942 reeds in een vergevorderd stadium van afbouw, doch bij de kapitulatie van de Geallieerde strijdkrachten op 9 maart 1942 werden ze reeds alle zes door werfpersoneel vernietigd.

De "TM 4 - 21" hadden een standaardwaterverplaatsing van 17,5 ton [tegenover 13 ton van de "TM 3"], terwijl de afmetingen de volgende waren: 18,6 x 3,8 x 0,7 meter. De voortstuwing bestond uit een 3-tal 12 cilinder Lorraine Dietrich) voormalige vliegtuigmotoren van 450 pk elk in W-opstelling [waarvan de stuurboord- en middenmotor normaal waren en de bakboordmotor een linksomgaande beweging had gekregen], die op normale 'vliegtuigbenzine'C'liepen.Zij hadden een maximumsnelheid van 38 knopen en een aktieradius van 450 mijl op 6 knopen en 200 mijl op maximum kruissnelheid [ongeveer 25 knopen]
Het was mogelijk tot op een snelheid van 18 knopen geruisloos te varen.

De bewapening bestond uit een dubbele 7,7 mm Lewis-mitrailleur en twee enkele torpedokanons van 45 cm. Voorts een nevelapparaat en een radio-telefonie toestel, type VR33 [eveneens afkomstig van de Dornier vliegboten]. Op de torpedobewapening vormden de "TM 12 - 14" en ook de "TM 15 - 21" een uitzondering.
Die uitzondering bestond hierin, dat de eerstgenoemden geen torpedobewapening hadden, daar de oude torpedokanons verbruikt waren, doch waren uitgerust met een tweetal dieptebomrekken voor elk 6 kleine dieptebommen.
Gedurende 1941 werd bij het Marine Etablissement de hand geslagen aan het zelf vervaardigen van torpedolanceerbuizen voor de torpedo-motorboten. Deze kwamen begin 1942 beschikbaar en konden nog op de "TM 15" worden gemonteerd, terwijl het ook in de bedoeling lag ze aan te brengen op de derde serie.
Alle voor de "TM-Dienst" beschikbare torpedo's stamden echter uit de Eerste Wereldoorlog !! [Klein bereik en lage snelheid]. Slechts de oefentorpedos waren modern [types XII en II-45 van het type III-A oorlogstorpedo is geen gebruik meer gemaakt.

De kommando struktuur van de Dienst Torpedo-Motorboten was als volgt:

Officieel werd de dienst op 1 september 1940 opgericht, terwijl op die datum Ltz.1 P.A. Riedel als kommandant werd benoemd. Hij was tevens stafofficier onderzeebootbestrijding, bij de CMR Soerabaja. Op 1 aug. 1941 werd als Eerste Officier Ltz. 2 D.B. van Heuven bij de T.M.-Dienst geplaatst, terwijl op 26 aug. 1940 de Officier van de Marine Stoomvaart - dienst der 2e klasse A.Everaers reeds bij de dienst was geplaatst. Als divisiekommandant werd Ltz.2 Jorissen op 5 jan. 1942 aangewezen, terwijl v.a. 23 febr. 1942 nog Ltz. 2 A.J. de Graaff beschikbaar was als stafofficier. Het lag in de bedoeling, dat Ltz. 1 kmrov C. C.Medema zou worden benoemd als divisiekommandant onderzeebootjagers, doch deze benoeming kon niet worden geëffektueerd. De technische walstaf bestond uit OMSD Everaers en'n aantal onderofficieren, machinist, torpedomaker en konstabel. De motorherstellingsploeg, stond onder leiding van de burger-technisch ambtenaar de Heer Bander.

Na de oprichting van de dienst was zij gevestigd in een deel van de Debarkementsgebouwen in Soerabaja, doch al zeer spoedig daarna werd begonnen met de bouw van een eigen basis - in de naaste omgeving van het Marine Etablissement.
Deze basis werd gedurende 1941 betrokken en bestonduit een goed geoutilleerde werkplaatsen en buroruimten, magazijnen en een overdekte haven met insteekhavens voor de boten zelf. Tevens werd een komplex schuilkelders aangelegd. Deze schuilkelders hadden een peervorm en waren zodoende zeer veilig.
In de loop van 1940 waren door het Marine Etablissement een klein aan tal vliegtuigdokjes gebouwd voor de MLD. Gedurende 1941 werd een dergelijk dokje ook voor de TM-Dienst gebouwd en in gebruik genomen. Voor die tijd moesten alle boten door een drijvende kraan drooggezet worden voor het geval zij aan reparatie toe waren.

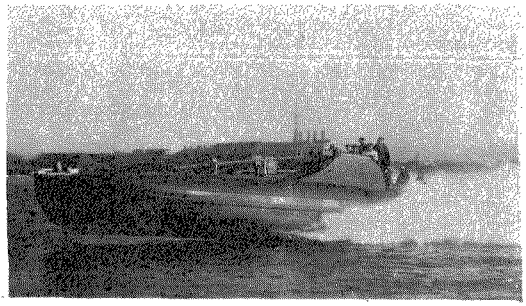

Een van de boten uit de serie TM I-IV, tijdens een proefvaart op de Thames bij Londen.
(A.Sinke)

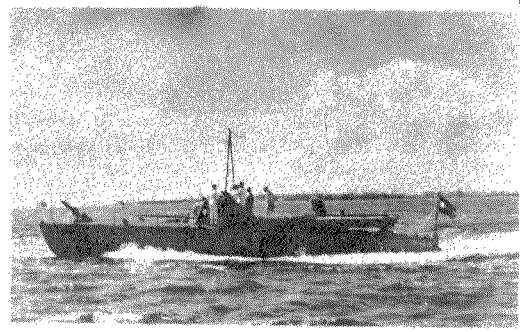

Hr.Ms. TM-VIII voor de haven van Soerabaja.
(A.Sinke)

De mannen van het eerste uur:
Voorste rij:v.l.n.r. Ltz.Treffers Ltz. Jorissen, Ltz.Riedel,(Cdt.Dienst Ltz.Gobee, Ltz. v.Rees.
(eigen verzameling)

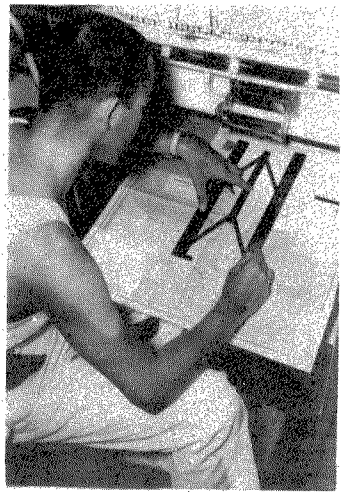

Ltz. 2 Jhr. de Jonge van Ellemeet zet de koers uit voor de komende oefentocht.
(eigen verzameling)

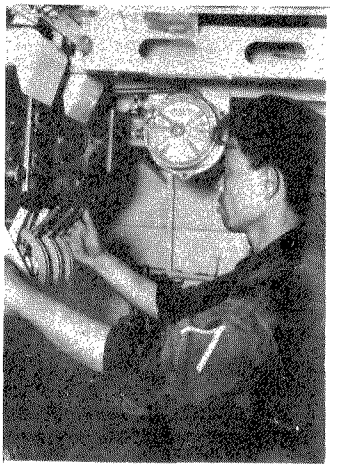

Kpl. Mach. Kaloh aan het cockpit-achtige bedieningspaneel van de motoren.
(eigen verzameling)

Hr.Ms. 'O.J.R.4.' wordt aan boord van de Poelau Tello gehesen in New. Orleans voor verscheping op weg naar Indie.

De taken die in eerste instantie aan de TM-Dienst door de Marineleiding werden toebedeeld bestonden hoofdzakelijk uit nabijbescherming van de basis Soerabaja. Na echter enkele maanden ervaring met dit type oorlogsschip te hebben opgedaan, werden deze taken als volgt gewijzigd:

a. verkenning [door haar grote waarnemingsvermogen en hoge snelheid, terwijl zij zelf ongezien zou blijven.]

b. bescherming-op-afstand, [dezelfde redenen].

c. nabij-bescherming van smaldelen [speciaal tegen onderzeeboten, waarvoor uitgerust met een dieptebombewapening, waardoor een aantal elders broodnodige torpedojagers zouden kunnen vervangen].

d. het ingrijpen in zeeslagen [door het kleine doel, grote snelheid en manouvreerbaarheid].

e. achtervolgingsgevechten [idem].

f. nachtgevechten [idem].

g. het leggen van nevelschermen [idem].

h. het shadowen van vijandelijke eenheden.

Wat de eerste tactische opvatting te weinig bevatte, had de tweede bepaald teveel.Dit speciaal gezien de niet altijd konstante kwaliteit van de TM's. Alhoewel hun snelheid vrij hoog was, waren zij geen partij voor vijandelijke eenheden, zowel in snelheid als in bewapening. Het is gedurende de afgelopen oorlog wel bewezen. dat torpedomotorboten tot de meest eigenaardige typen oorlogsschepen behoren,daar zij byzonder moeilijk kunnen worden ingepast voor samenwerking met grotere oorlogsschepen. De hoogste graad van goede samenwerking,die in 't Kanaal werd bereikt, was die met een direktie-fregat. Hier werkte een heel flottielje TM's samen met een fregat, dat was uitgerust met goede radar voor het opvangen van duitse schepen tijdens de invasie van Normandie, terwijl een TM-boot-kommandant aan boord van 't fregat de nodige aanwijzigingen voor de afzonderlijke bootskommandanten mocht geven om wille van de benodigde onderlinge samenwerking.
De hoogste graad van samenwerking, die door de Amerikaanse PT's werd bereikt tussen TM's en andere oorlogsschepen was enerzijds in de Middellandse Zee en tussen PT's en MTB's en Engelse 'Landing-Craft-Gun' en anderzijds van 39 PT's in de nacht van 24 op 25 oktober 1944 in de straat van Surigao [Philippijnen]. Het bleek deze nacht aan TM's niet mogelijk de Japanse slagvloot aan het kleed te komen en ze moesten zelfs vrij zware verliezen inkasseren.

Daarentegen waren er punten a,b,f,g, en h wel degelijk uitvoerbaar en die hebben in de praktijk ook inderdaad hun nut bewezen.

In de late zomer, najaar en winter van 1940, toen de boten van de 1e divisie in dienst waren gesteld, begon met grote stiptheid een gedegen oefenprogramma dat bestond uit vaar-, sein-, lanceer- en aanvalsoefeningen op volle vaart en op sluipvaart. Bij de lanceer- en aanvalsoefeningen werd veel samengewerkt met het torpedo-werkschip Hr. Ms. 'Serdang', welk schip onder kommando stond van de toenmalige Ltz.2[en latere vice-admiraal en bevelhebber der Zeestrijdkrachten] A.H.J. van der Schatte Olivier.

In verband met het bovengenoemde takenschema werd het noodzakelijk geacht, dat men zou beschikken over een aantal hulpbases, over de archipel verspreid. Als nadelen werden gevoeld, dat deze kleine bases zouden moeten bewaakt door een klein detachement troepen,aangezien 'n vrij grote hoeveelheid brandstof aanwezig zou moeten zijn, alsmede een gelegenheid voor het uitvoeren van nood-reparaties. Ondanks deze nadelen, was er voor de kapitulatie al in principe besloten benzinedepots in te richten in Semarang en Bandjoewangi en op Bawean. Voorkeur boven deze wal-beases verdienden echter moederschepen, zoals die door de Amerikanen in hun Pacificoorlog op vrij grote schaal voor hun PT's zijn gebruikt. [Dit waren meestal watervliegtuigtenders van de 'Barnegat'-klasse. Het toeval wilde nu, dat bij de Gouverne-

mentsmarine een aantal schepen in dienst waren, die voor dit doel zouden kunnen worden gebruikt. Uitgekozen werd een van de modernste schepen, namelijk het bebakenings-en bergingsvaartuig 'Poolster' dat speciaal voor dit doel aan een verbouwing werd onderworpen, waarbij de bemanningskapaciteit werd uitgebreid. Ook bezat de 'Poolster' een tweetal TM-stoelen [craddles], waarmee de boten aan boord konden worden genomen enerzijds voor het verrichten van kleine reparaties en anderzijds wanneer de positie aan vijandelijke aanvallen zou kunnen bloot komen te staan.
Ook bezat de 'Poolster' extra bunkerkapaciteit voor water en brandstof, doch bovendien kon 70 ton brandstof in bulk worden vervoerd.
Helaas is slechts eenmaal van de diensten van de 'Poolster' gebruik gemaakt tijdens de gehele oorlogsperiode

Gedurende de voorlaatste maand van de oorlogsvoering in Indie werd nog een tweetal andere schepen aangewezen om dienst te doen als torpedo-motorboot-moederschip. Dit waren:

a. het ms. "Moeara Boelian" van 173 bruto-register ton en eigendom van de Nederlands - Nieuw-Guinea Petroleum Maatschappij en.

b. het ms. "Peta" van 150 bruto-registerton en eigendom van Celebes Kustvaart Maatschappij.

Beide schepen waren in staat een lading van 80 drums benzine aan boord te nemen alsmede een werkploeg van rond 20 man te huisvesten. Zij zijn echter nooit daadwerkelijk voor hun doel ingezet,daar zij op 6 maart 1942 aan de Madoera-steiger te Soerabaja door marinepersoneel tot zinken zijn gebracht.
De "Moeara Boelian" is nog wel door de Japanners tot krijgsbuit verklaard, doch evenals de "Peta" nooit gelicht.

Buiten genoemde torpedo-motorboten bestond de TM-dienst eveneens uit een aantal onderzeebootbestrijdingsvaartuigen. Deze waren de z.g. "Higgins"-boten Oorspronkelijk gebouwd als 'air-sea-rescue-boats' voor de Amerikaanse Marine, werden zij besteld bij de firma Andrew Higgins te New. Orleans in oktober 1940. Het was niet zo moeilijk deze schepen inte richten als onderzeebootjagers,zodat zij een goede plaatsvervanging waren voor echte onderzeebootjagers. Zij hadden een standaardwaterverplaatsing van 48 ton, maten 21,33x5,03x1,42 meter en waren uitgerust met een viertal Kermath-Sea-Raider benzinemotoren van 650 pk elk, die goed waren voor een maximum-snelheid van 32 knopen op 2 schroeven. Door een zeer grote brandstofkapaciteit bezaten deze boten ook een groot aktieradius. De bewapenig bestond uit een tweetal dubbele Browning 12,7 mm machinegeweren, welke echter nog niet waren aangebracht, alsmede de hoofdbewapening van 2 dubbele dieptebommortieren, 2 dieptebomrekken en 'n 12-tal dieptebom-'chutes'. De kwaliteit van deze schepen was echter niet daverend, daar de afwerking slecht was. Zo was b.v. vergeten de hoofdventilator van de motorkamer aan te brengen , waardoor binnen korte tijd de temperatuur tot ondraagelijke hoogte opliep. Tevens bestond doorlopend de mogelijkheid, dat wanneer men in de kombuis een vuur aanstak, steekvlammen uit de ventilatorkokers aan dek kwamen.

De boten werden als volgt in dienst gesteld:

"H" 1 op 1 febr. 1942 onder Ltz. 2 kmr J.A.van Reijn
"H 2" op 1 febr. 1942 onder Ltz 3 kmr B.H. Niessen
"H 3" op 1 febr. 1942 onder Ltz. 2 A.J.de Graaf en
"H 4" op 1 febr. 1942 onder Ltz. 2 kmrov H.Eekhof.

Op de dag na indienststelling vloog de "H 2" de lucht in als gevolg van een vonkende generator en een daarop volgende brand. Op 22 februari 1942 trof de "H3"hetzelfde lot of liep op een mijn. De resterende onderzeebootjagers werden op 2 mrt'42 door bemanningen op het ME vernietigd.
Buiten de 4 bovengenoemde boten, hebben er nog een 4-tal andere soortgelijke boten bestaan n.l. de "H 5"8". De"H 5" en H 6 werden vlak na de Slag van de Javazee te Soerabaja gelost, doch werden niet meer geassembleerd en op de kade vernietigd door het marinepersoneel op of na 2 maart 1942. De resterende "H 7" en "H 8" werden in de Nederlandse Antillen afgeleverd,

daar zij niet meer tijdig verscheept konden worden van Amerika naar Indie. De vier "H"-boten en de "TM 12 - 14" vormden tesamen een divisie, die onder kommando van Ltz 1 kmrov C.C. Medema zou komen staan.
De taken van deze divisie bestond grotendeels uit het naar binnen en buiten eskorteren van konvooien of enkele schepen naar Soerabaja [zowel door het Ooster- en Westervaarwater].

Door het opdringen van de Japanners in de archipel moest het oefenprogramma aanzienlijk worden versneld. Op 24 januari 1942 viel Kendari, waarmee de Japanners een belangrijke vliegbasis voor grote bommenwerpers in handen hadden gekregen. Reeds na enkele dagen werd dit feit in Soerabaja merkbaar, doordat ook nu Soerabaja regelmatig te doen kreeg met luchtaanvallen. Bij luchtalarm dienden alle TM's hun havens te verlaten en de op de rede van Soerabaja liggende schepen in te nevelen.

Bij een dergelijke luchtaanval was het vrachtschip "Rotterdamse Lloyd" in brand gebombardeerd [zij had o.m. een lading rubber aan boord] en later door de bemanning aan de grond gezet. Pogingen tot blussen van de brand mislukten echter. Doordat het resultaat van de brand een geweldige rookkolom was, dat een baken vormde voor vijandelijke vliegtuigen,werd besloten het schip door een torpedo te vernietigen. Met deze opdracht werd de "TM 11" belast. Bij het torpedo-atelier werd een van de oudste aanwezige torpedo's aan boord genomen, doch na bij het vrachtschip te zijn aangekomen miste de afgevuurde torpedo. Na naar Soerabaja te zijn teruggekeerd en wederom een stokoude torpedo te hebben geladen, stapte de chef torpedo-atelier-kapitein ter zee J.J. van der Have aan boord om nu zelf de torpedo af te vuren. Dit deed hij dan ook, staande achter het torpedokanon en zonder een vizier richtend. Het was inderdaad een voltreffer, doch het effekt was nihil, omdat het schip aan de grond was gezet en zinken dus onmogelijk was.

[Wordt vervolgd]

'N SPONTANE REAKTIE

op de ontvangst van het onlangs verschenen boekje:
" DE WAPENEMBLEMEN VAN HET NEDERLANDSE LEGER VANAF 1946"
door B.C.Cats en C.P.Coenders.

Ongetwijfeld zal er onder in de militaria,wel speciaal in de emblemata geinteresseerden categorie belangstellenden en collectioneurs een zucht van dankbaarheid zijn geslaakt,nu eindelijk eens een zo compleet mogelijk overzicht beschikbaar is gekomen.
Helaas had het hieraan tot nu toe steeds ontbroken, howel sommige legerorders in de naoorlogse periode op een of meer bijlagen een beperkte weergave boden van wat er op dit kleurrijke terrein bestond, zowel ontworpen exemplaren die wel, als die niet ingevoerd,respectievelijk zijn en/of worden gedragen, doch deze overzichten waren slechts voor de 'happy few'.
Alle lof dus voor het initiatief van de schrijvers, dat op zo'n keurige wijze, ook voor buitenlandse geinteresseerden via de in het Engels vertaalde tekst, in een behoefte voorziet. Blijkens de inleiding siert bescheidenheid de schrijvers, want aan de uiteindelijke opzet moet een gedegen studie van de materie en naslagwerk omtrent historie, afkomst en invoering.De ministeriele beschikking, resp. legerorders vooraf zijn gegaan, een bezigheid die van enthousiasme en doorzettingsvermogen getuigd. Dit noemt de verzamelaar pas een geheide documentatie!!
De indeling van het 64 bladzijden tellende boekje met smaakvol omslag is logisch opgezet, de tekst prettig leesbaar en de illustraties zijn aantrekkelijk en duidelijk [49 fotos en enige tekeningen]betreffende in totaal 50 verschillende emblemen]. Een mogelijk min of meer ondeugende vraag kwam ons nog op de lippen, waarom de geachte samenstellers niet de instanties hebben vermeld waar de diverse emblemen zijn/worden gefabriceerd, maar een insider-verzamelaar zal begrijpen waarom dit niet is geschied.....

Enige redactionele aanvullingen c.q. 'slips of the pen' zouden wij willen adviseren in een volgende uitgave te redresseren, iets, waarvoor de schrijvers zich sportief houden aanbevolen:

1. Waar men over kanonnen spreekt [blz. 9, 32, 33, 53] bedoeld men'kanonlopen'.

2. Het zetfoutenduiveltje kan er alleen maar aansprakelijk voor worden gesteld, dat de engelse tekstlezers zouden kunnen denken dat ons leger door een vrouw [AMY in plaats van ARMY] betaald wordt.....

3. Let op blz. 50 beschreven embleem 'Plaatselijke Staf' is wel ontworpen,doch nimmer in metaal uitgevoerd. Inderdaad zijn slechts enkele verzamelaars in het gelukkige bezit van een proefborduurexemplaar en dan waarschijnlijk dan nog alleen maar van 't schouderembleem.

4. Waarne zouden wij van de schrijvers vernemen, waar hun mededeling op blz. 51,als zou dit oorspronkelijk Nederlandse legeronderdeel bij het K.N.I.L. zijn ingelijfd op doelt

   Terecht noemen de schrijvers de mutatie , die per legerorder nr. 11 [!] van 1949 plaatsvond in de naamgeving van het 'Indische Instructie Bataljon', n.l.'Instructiebataljon voor Indonesie'. Achteraf bezien wel een onbegrijpelijke aanduiding voor 'n bij uitstek Nederlands onderdeel, om de naam van een ander land te voeren [!].
   Niet door de schrijvers gememoreerd, doch mogelijk wel interessant voor verzamelaars te weten, is ,dat het schouderembleem op de banderol destijds, i.p.v. met het oorspronkelijk opschrift met de ingedrukte letters:'IND.INSTR.BATALJON' nog is uitgevoerd met het opschrift in opgedrukte letters: 'INSTR. BAT. V. IND.'. Het baretembleem is bij ons weten nimmer aangepast, zodat mogelijk van het gewijzigde schouderembleem ook alleen maar enkele proefslagen bestaan,die, zo kort voor de opheffing niet meer zijn ingevoerd, laat staan gedragen.

5. Voor de op blz. 56 in de tekst aangeduide omschrijving:'Het Nederlandse Wapen' ware beter te bezigen: 'Het Rijkswapen'.

6. Met alle respect overigens voor eventueel strijdlustige leden van het destijds zo bekende en misschien wel onvolprezen Bewakingskorps [zie blz.58]: 'Kemphaan' moet gewoon 'haan' zijn.

7. Naar wij menen te weten is thans de gestyleerde letter 'J', gedekt door een Koninklijke kroon in kleinere afmetingen in gebruik, op de kraagpatten [blz. 63].

8. Aan het einde van de tekst op blz. 64 zou toegevoegd kunnen worden: [zie afbeelding op blz. 63].
   Is hier ook niet de KLEINE gestyleerde letter B met kroontje in gebruik op de kraagpatten?

Nogmaals - en ik spreek mede namens de ontwerper van vele van onze emblemen, de heer F.J.H. Th. Smits, refrendaris van het Ministerie van Defensie en adviseur in velerlei visuele militaire zaken - een stevig compliment met deze uitgave.
Wij hopen dat nog meer overzichtswerken, hetzij gecombineerd van de gehele krijgsmacht [na 1945], dan wel afzonderlijk voor de verschillende krijgsmachtdelen mogen volgen. Aan goede documentatie en voorlichting schort het hier en daar nog wel eens en kan een voorbeeld aan het buitenland worden genomen.
Alleen al op het gebied van de stoffen mouwemblemen is het al de moeite waard, ons over de Indie-periode nog niet eens te spreken, een gebied, waarop de heer Cats bij uitstek deskundig is gebleken. In dit verband wijzen wij er ook nog graag even op het onlangs door de voorlichtingsdienst van de Kon.Marine uitgegeven en op zo voortreffelijk wijze uitgevoerde overzicht: 'WIE IS WAT, WAT IS WIE' eveneens een voorbeeld ter navolging!!

J.de JONG

[Prijs f 9,50 plus verzendkosten te bestellen bij;Military Service, F.van Gelder, Lingedijk 29, Kedichem, Holland, ook wel rechtstreeks te koop in het Legermuseum te Leiden].

N A S C H R I F T: Wij zijn de heer J.de Jong zeer erkentelijk voor deze 'spontane' recensie en spreken de hoop uit, dat meer leden zo spontaan gaan reageren op de uitgave van nieuwe boeken op het gebied van de studie-objecten van onze vereniging!!

****

militariade

ZIJNDE ALLERHANDE WETENSWAARDIGHEDEN MET BETREKKING TOT ONZE HOBBY'S.

* Serie boeken over historische wapens.

Bij de "Museum Restoration Service", P.O.Box 2037, Station D, Ottawa, Ontario, Canada, verschijnt een te betalen serie boekjes over historische wapens. Zo verschenen o.a.:

Has. 1. "The Military Arms of Canada" door "The Upper Canada Historical Arms Society", 56 blz., 74 ill., Can. $ 1.50.
Has. 3 "American Socket Bayonets 1717-1873" door Donald B.Webster, 48 blz., 64 ill., " Can. $ 1,50.
Has. 4. "An Introduction to British Artillery in North America" door S. James Gooding, 56 blz. 100 ill., Can.$ 1,50.
Has. 6. "Small Arms of the Mounted Police" door R.Phillips en S.J.Kichy 32 blz., 45 ill. Can $ 1,50.
Has. 8. "Sniper Rifles of two World Wars", door Wm. H.Tantum,IV 32 blz. 30 ill., Can $ 1,50.

Op aanvraag ontvangt u de complete catalogus.Dezelfde uitgeverij verzorgd ook "The Canadian Journal of Arms Collecting", een kwartaalblad met internationale inhoud over handvuurwapens, artillerie, patronen,sabels , messen, dolken en bajonetten. Een jaarabonnement kost Can.$ 4,-.

STANDAARD GESCHIEDENIS VAN DE TWEEDE WERELDOORLOG (Standaard Uitgeverij, Antwerpen-Utrecht,7 delen, 448 pagina's elk, f 54,-- per deel, 1968).

In oktober 1966 werd in Engeland een aanvang gemaakt met de publicatie van de 'History of the Second World War', een uitgave die werd verzorgd door Purnell & Sons, Ltd. te Londen. Oorspronkelijk zou dit werk verschijnen in 96 wekelijkse afleveringen van 28 bladzijden elk, die samengebracht konden worden in 6 delen van 16 afleveringen elk.
Deze geschiedenis van de tweede wereldoorlog staat onder een uitstekende leiding: hoofdredacteur is ' - Basil Liddell Hart, terwijl Barrie Pitt de redacteur is.Het Imperial War Museum te Londen verleent zijn volle medewerking. Enkele van de medewerkers zijn:Alistair Horn,Christopher Hibbert, A,J,P. Taylor, General Walter Warlimont, Lieutenant-Commander P.Kemp, Wing-Commander Asher Lee, Major-General R.H.Barry, Dr. Jean Charles en vele andere vooraanstaande historici en militairen van de voornaamste oorlogvoerende landen.
Talrijke archieven zijn geopend en men heeft hier in ruime mategebruik van gemaakt. Voorts is grote aandacht besteed aan het illustratiemateriaal.Het resultaat van dit alles is een zeer objectieve geschiedenis van de tweede wereldoorlog.Op verschillende stafscholen in het Verenigd Koninkrijk wordt de 'History of the Second World War' thans als officieel handboek gebruikt. Het grote sukses van deze 'History' is voor de redactie een reden geweest 32 extra wekelijkse uitgaven te verzorgen, waarin 3 soorten artikelen zijn behandeld:

1. Analytische artikelen, die de ontwikkeling in de scheepsbouw,vliegtuigconstructie, wapens, tanks enz. nader zullen belichten. Verder artikelen over de strategie,de taktiek, de chemische oorlogsvoering, de medische verzorging, de amfibische oorlogsvoering, de opkomst van het vliegkampschip en nog veel meer.
2. Artikelen over de na-oorlogse tijd, zoals Neurenberg, de koude oorlog en de krachten die aan weerszijden van het IJzeren Gordijn werkzaam zijn.
3. Artikelen over de gevangenkampen gezien vanuit Brits, Amerikaans, Duits en Japans oogpunt, over onderscheidingen, de verzetsbewegingen, enz. De extra delen bevatten tevens een zeer uitgebreide inhoudsopgave en bibliografie, alsmede een geillustreerde chronologie.

Niet lang na het verschijnen van de 'History of the Second World War' heeft de Standaard Uitgeverij te Antwerpen het gelukkige ideen gehad deze geschiedenis in het Nederlands te vertalen Deze 'Standaard Geschiedenis van de tweede wereldoorlog' wordt echter in tegenstelling met de Britse editie - en de sindsdien verschenen Franse en Italiaanse edities - niet in wekelijkse afleveringen verkocht. Aanvankelijk zouden er zes delen uitkomen, die gelijk staan aan 16 wekelijkse afleveringen van de Britse uitgave. Er is nu besloten dat de gehele serie uit zeven delen zal bestaan, waarbij uit de delen zeven en acht van de Engelse editie alleen die hoofdstukken zullen worden overgenomen, die voor het Nederlands publiek van belang zullen zijn. Thans zijn 3 delen verschenen. Deel 1 begint met de beschrijving van de periode tussen de twee wereldoorlogen en eindigt in april 1941. Over de meidagen in Nederland wordt in het kort iets gezegd.Deel 2 behandeldt de oorlog in 1942, een jaar waarin 3 grote mogendheden hun intrede in de oorlog deden: Rusland door de invasie van de Duitse legers op 22 juni en Japan en van de Verenigde Staten door de onverhoedse aanval van Japanse vliegtuigen op de Amerikaanse marinebasis van Pearl Harbor op 7 december. Een groot deel van het boek is aan deze twee gebeurtenissen gewijd, waarbij ook veel aandacht is besteed aan het voorspel, dat tot de twee aanvallen leidde.
In het jaar 1941 vonden voorts de Blitzkrieg op de Balkan, de verovering van Kreta, de ondergang van het Duitse slagschip Bismarck en de strijd in de woestijnen van Noord Afrika plaats, om slechts enkele gebeurtenissen te noemen. Bij de strijd om Kreta komen beide zijden aan het woord, hetgeen ook het geval is bij het relaas van de slag om Moskou en van de Woestijnoorlog Een bepaalde ontwikkeling wint hierdoor aan duidelijkheid en de lezer zal een helderder idee krijgen van wat er zich in werkelijkheid afspeelde.
Interessant is het hoofdstuk dat gewijd is aan de Britse privelegers, de Long Range Desert Group en de Special Air Service, waar men over het algemeen weinig of niets van hoort, doch die een belangrijke rol hebben gespeeld in de woestijn.
Deel 3 geeft een relaas van de oorlogsgebeurtenissen in 1942, een jaar dat de verovering van bijna geheel Nederlands Oost Indie door Japan zag, doch ook het keerpunt van de oorlog in de Stille Oceaan met de slag bij Midway. In 1942 begonnen de eerste konvooien naar Rusland, werd Malta het George Cross verleend 'voor betoonde moed', vond de eerste Britse luchtaanval op Duitsland plaats met 1,000 en meer vliegtuigen. De invasie in Noord Afrika, Stalingrad, Madagascar en Dieppe zijn enkele gebeurtenissen uit dit jaar. En dit alles wordt verhaald door auteurs van beide zijden, waarmee een uitstekende objectiviteit verkregen wordt. Politieke, militaire, sociale en economische toestanden worden boeiend uit de doeken gedaan.
Alle tot nu toe verschenen delen zijn verlucht met vele foto's, gekleurde en zwart/wit, zeer duidelijke kaarten en tekeningen van schepen, tanks, vliegtuigen, geschut, uniformen, enzov.. Chronologische tabellen en organisatieschema's zijn opgenomen waar dit nodig is.
Gezegd kan worden dat in vergelijking met de Engelse editie de kaarten in de Belgisch- Nederlandse uitgave veel duidelijker en fraaier zijn uitgevoerd.
Elk van de zeven delen zal 448 pagina's kunstdrukpapier tellen. Al met al kan de ' Standaard Geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog ' warm worden aanbevolen aan allen, die zich voor dit tijdperk interesseren. Terecht zegt H. Bernard CBE, hoogleraar in de geschiedenis aan de Koninklijke militaire school te Brussel in zijn woord vooraf:'Dit magistrale werk hoort in elke boekenkast thuis; niet alleen in die van de officieren, de leerlingen aan de militaire opleidingsinstituten en de kenners van de oorlogsgeschiedenis, maar ook in die van al diegenen, die een helder, objectief beeld willen hebben van de droevige gebeurtenissen,die wij een kwart eeuw geleden hebben meegemaakt'.
De prijs van f 54,-- per deel is zeker niet te hoog, indien men de uitstekende kwaliteit in aanmerking neemt.
Tenslotte dient nog vermeld te worden, dat de Nederlandstalige uitgave tot stand kwam met medewerking van de Koninklijke militaire school te Brussel en van de Koninklijke militaire academie te Breda. Luitenant-generaal b.d. E.J.C. van Hootegem hield toezicht op de juiste militaire terminologie en nomenclatuur.

F.C. van Oosten

****

STALIN EN ZIJN GENERAALS.

Voor diegenen die zich bezig houden met studie van de tweede wereldoorlog is een hoogst interessant boek in de Engelse taal verschenen en wel, "Stalin and his generals", uitgegeven door S.Bialer [1969, 656 blz.]. Het geeft de Russische versie weer van de gebeurtenissen, die de aanvang en het verloop van W.O. II bepaalden, beginnend met het pact tussen Stalin en Hitler en eindigend bij de val van Berlijn.
Te bestellen bij de Academische Boekhandel Vermeulen, Grimburgwel,Amsterdam [C]. Bestelnummer H.-92608. Prijs f 41,30.

★ ARMOURED FIGHTING VEHICLES.

Onder deze titel verschijnen de nieuwe Profile Publications.De serie zal uit dertig maandelijkse afleveringen bestaan. Ieder met 24 blz. tekst, ongeveer 50 foto's en een in kleuren uitgevoerd middenblad, waarop 5 aanzichten van de "tank van de maand" staat afgebeeld.
De eerste delen zijn reeds verschenen en zijn verkrijgbaar bij:Profile Publications Ltd., PO Box 26, Great Bookham, Leatherhead, Surrey,England, of via Uw boekhandel. De prijs bedraagt f 3,-- per stuk.
De nummers 1 - 5 behandelen:

1. Churchill-British Infantry Tank Mark IV
2. Panzerkampfwagen III
3. Tanks Marks I - V
4. Stuart / Honey
5. Light Tanks Marks I - VI

Daarnaast gaan 7 delen in gebonden vorm verschijnen, die naast de AFV-publicaties 'n meeromvattende geschiedenis weergeven, verlucht met honderden foto's en bladzijden in kleurendruk met de AFV's, de tankbemanningen en hun uniformen, standaarden en emblemen. Deel I zal de AFV's van de eerste wereldoorlog behandelen. Prijs nog onbekend.

[Bericht van ons lid H.J.de Haan.]

✵ KLEINERE VAANDELS. K.L.

Bij K.B. van 12 augustus 1969 nr.76 werd - gezien de wenselijkheid de afmetingen te verkleinen van de vaandels, welke door de gemechaniseerde eenheden van de Koninklijke Landmacht worden gevoerd - het besluit van 22 augustus 1925 nr. 27 als volgt aangevuld:

1. Het gestelde onder a, eerste alinea, wordt gelezen:
   A. Een doek van oranje zijde, lang en breed 87 cm, omzoomd met een gouden franje. Langs de vier zijden van het doek is geborduurd een doorlopend oranjetak.
   Van een vaandel, gevoerd door gemechaniseerde eenheden der Koninklijke Landmacht bedragen echter de lengte en de breedte van 60 cm.
2. De lengte van de stok bedraagt tot aan het voetstuk, waar de leeuw op rust 2.50 m.
   De stoklengte van vaandels van gemechaniseerde eenheden der Koninklijke Landmacht bedraagt echter 2.20 m.

"T R A D I T I O N" ✱

Dit prachtig uitgevoerde tijdschrift van "The International Society of Military Collectors", uitgegeven door Belmont-Maitland Publishers Ltd. 188 Piccadilly, London W.1. Engeland, gaat voortaan maandelijk verschijnen. Ieder nummer bevat o.m. 6 uniformprenten in kleurendruk. De prijs blijft per 6 nummers £ 5,50.
Voor leden die Londen bezoeken zij vermeld, dat de I.S.M.C. op iedere eerste vrijdag van de maand een bijeenkomst houdt in "The Clarence"[1e verdieping], 4 Dover Street, London W.1.

✱ U N I F O R M P R E N T B R I E F K A A R T E N.

Bij de "Military Collectors Service", Lingedijk 29, Kedichem, [eigenaar is ons lid, de heer F.van Gelder] verscheen een schitterende kleuren uitgevoerde serie uniformprentbriefkaarten, naar de voortreffelijke aquarellen van C.G.Boode [Legermuseum, Leiden].
In mijn bezit kwamen reeds:

Nr. 1. Officier Garde Suisse plm. 1786, Zwitsers in Nederlandse dienst, in garnizoen te 's-Gravenhage.
Nr. 2. Fuselier 1e Regiment Furst von Waldeck 1794, Duitsers in Nederlandse dienst, in garnizoen te Breda.
Nr. 5. Pijper de Hollandse Garde 1749, in garnizoen te 's-Gravenhage.
Nr. 6. Fuselier Regiment Gordon plm. 1760, Schotten in Nederlandse Dienst.
Nr. 7. Officier van de Staatse artillerie 1748.
Nr. 9. Wachtmeester der Nederlandse Huzaren plm. 1936, Regt.Huzaren nr. 3.

De prijs bedraagt f o,50 per stuk;bij afname per serie f 0,40 per stuk.Zeer aan te bevelen!!

M I N I A T U U R F I G U R E N. ✱

In aug.'69 is bij uitgeverij Patrick Stephens Ltd. 9 Ely Place Ec 1,London, England, tegen de prijs van £ 1,15 het boek "How to go Collecting Model Soldiers" verschenen.Het boek geschreven door Henri Harris is weliswaar bedoeld voor aanvangende verzamelaars,doch het bevat gelijktijdig een schat aan ideeen en waardevolle tips voor de gevorderden. Op 200blz. in 71 foto's en 6 tekeningen doet Harris alle aspecten van het samenstellen beschilderen etc. van de militaire miniatuurfiguren uit de doeken. Daarnaast bevat het boek acht aanhangsels, over fabrikanten, detaillisten, informatiecentra, musea en verenigingen op dit gebied plus een artikel door John Fowles over militaire muziek.

Bij dezelfde uitgever verscheen deel 2 van "World Uniforms in coleur"bevattend de landen van Amerika, Afrika, Azie en Australie [o.a. emblemen, rangen en korpsgeschiedenissen].

Uit de inhoud noemen we:

* Uniform en geschiedenis van U.S.Marines, Air and Military Academies, principal U.S. Police forces, Canadian regiment, NW Mounted Police, State guards of Morocco, Tunisia, Lybia, Egyptian, Camel Corps, Gurkha regiments etc.

De prijs bedraagt slechts £ 1.10,- plus 4 s.6 d. voor porto en verpakking.

✱ S L A G - E N S T E E K W A P E N S.

Van de direkteur van het Legermuseum ontvingen wij reeds enige tijd geleden deel VII van de Bibiliotheekcatalogus. Dit deel is geheel gewijd aan Slag- en Steekwapens. Het is weer evengoed verzorgd als alle voorgaande delen. Naast onze dank spreken we de hoop uit spoedig de volgende delen te mogen begroeten!!

BOEKEN MET BETREKKING TOT ONDERSCHEIDINGEN.

Ons lid, de heer A.G. van der Dussen, Hondstraat 5 te Maastricht, zond ons een lijst [sept. 1969] met voorradige boeken. Wij vermelden hier:

529. Joslin,E.C.:"The Standard Catalogue of British Orders, Decorations And Medals" with valuations, 42 p. plus 60 pl., f 15,50.
530. LittleJohn and Dodkins:"Orders, Decorations, Medals and Badges of the Third Reich",[including the Free city of Danzig], 2.30 p., vele pl. w.o. 4 kleuren, f 35,--.
531. Chauvicourt, J.en S.:Num. Malgache/Fassicule V:"Medailles et decorations de Madagascar", 78 p., ill. f 15,--.
532. Sculfort, Lt.:"Decorations, monnaies et cachets du Musee de l'Armee' 348 p. ill., f 30,--

Voorts is n.b.t. de tweede wereldoorlog zeker interessant:
537. Toy, Raymond S.:"World War II Allied Military Currency" , 86 p., ill. 3edr. 1969., f 9,--.

NIEUWE GRAMMOFOONPLATEN.

"Per Ardua ad Astra", Central Band of the Royal Air Force met koor en bariton [John Lawrenson] o.l.v. Wing-Commander J.L. Wallace, HMV-CSD 3647. Deze plaat wordt uitgegeven als een waardige bijdrage tot de viering van het 50-jarig bestaan van de R.A.F. Van de opgenomen nummers noemen wij:

* Fanfare on the RAF-call, [O'Donnel]
* Battle of Britain March [Langford]
* Prelude and Fugue Spitfire, [Walton, arr. Wallace]
* 633 Squadron [Goodwin, arr. Baldwin]
* Bring back mij bomber

Voorts vermelden we nog kort:

* "The Queens's Guards", Tatto bij the combined bands of the Life Guards and Royal Horse Guards, whith Pipes and Drums of the Royal Highland Fusiliers, Decca SKL 4949.
* "The Royal Marines Play Sousa", Band of the Royal Marines Scool of Music, conductor Lt.Col. F.Vivian Dunn.Columbia Studio 2 Stereo TWO 235.
* "The Massed Bands, Drums en Pipes of the Welsh Guards en Scots Guards", Decca SKL 4906.

Ondanks het feit, dat nog stapels informaties op verwerking in deze rubriek liggen te wachten, moeten wij helaas wegens plaatsgebrek hier eindigen. Volgende maal meer nieuws!

F.v.L.

VRAAG EN AANBOD

In deze rubriek kunnen onze leden gratis een kleine advertentie plaatsen m.b.t. vragen, ruilen, kopen en verkopen. Geen handelsadvertenties!!

Opgave aan het secretariaat van de vereniging.

Maak gebruik van deze contact-mogelijkheid!!!

AANVULLINGEN EN WIJZIGINGEN OP DE LEDENLIJST 1969 4e opgave 1 okt. 1969.

AANVULLINGEN:

320.	Damkot, W.	Floraliastraat 25 Oss	5 [speciaal rangondersch.]	
321.	Hartmann, W.C. Leraar N.O.	Veleweg 100 Boekelo [Ov]	9 en 15	
322.	Cattenburch, G.A.van Luitenant-kolonel Klu	Da Costasingel 26 Hazerswoude-Rijndijk	6,8,9 en 20	2] lid voor het leven
323.	Nieuwenhuyzen, J.van Kolonel der Inf. b.d.	Regentesseplein 9 Breda	?	-
324.	Collet, R	Reggestraat 10 Amsterdam [Nw.Zuid]	10 en 11	-

WIJZIGINGEN:

50.	Kaub, O.A.	bijschrijven:	overleden op 23-9-1969
91.	Losecaat van Nouhuys	nieuw adres :	Churchilllaan 673, Rijswijk-ZH
155.	Starrenburg, J.A.C.	nieuw adres :	Steenbergen 37, Teteringen Nbr.
165.	Engelbrecht, W.F.K.	toevoegen :	lid algemeen bestuur
169.	Boon, Mr. J.	nieuw adres :	Oranjestraat 6, 's-Gravenhage
180.	Roos, J. de	toevoegen achter rang:	b.d.
223.	Boer, P.C.	toevoegen :	lid algemeen bestuur
225.	Scherpenhuyzen, J.	nieuw adres :	Archimedesstraat 107, Den Haag
249.	Verkuyl, J.H.M.	nieuw adres :	De Ruyterstraat 69, Den Haag
318.	Berg, J.v.d.	nieuw adres :	Ambachtsherenlaan 298,Zoetermeer

VERZOEK: Indien u de ledenlijst telkens bijwerkt voorkomt u retourzending van post en bespaart u zich veel ergenis!!

STUDIE AFDELING RIDDERORDEN EN ONDERSCHEIDINGEN - STUDIEAFDELING K.N.I.L.

Dankzij de medewerking van de heer H.Meyer kunnen wij hieronder een studie laten volgen, voor beide bovengenoemde afdelingen van belang is:

HET KRUIS VOOR BELANGRIJKE KRIJGSVERRICHTINGEN

door Henny Meyer

VOORWOORD:

Gaarne voldoe ik aan het verzoek van de heer W.R. v.d. Weide om de mij [tot op heden] bekende gegevens over het kruis voor belangrijke krijgsverrichtingen te verwerken tot een artikel; er van uitgaande dat dit zowel voor de studiegroep K.N.I.L. als voor de studiegroep Ridderorden en Onderscheidingen een bijdrage kan vormen.

Mijn interesse voor het K.N.I.L. is misschien wel begonnen met strafwerk. Er was n.l. een leraar [op de school, welke ik met gemengde gevoelens bezocht] die een heel ander soort gevoel voor humor had dan ik in die onbezorgde leeftijd bezat. Dat verschil drukte hij dan altijd uit in een aantal hoofdstukken, uit het geschiedenisboek, die ik dan moest overschrijven.
Die hoofdstukken waren meestal die over de 80-jarige oorlog en over de Franse Revolutie, elke lange hoofdstukken, die als je er mee bezig was altijd de vraag opwierpen waarom het kleine hoofdstuk waarin de Atjeh-oorlog werd behandeld nooit als pedagogische strafmaat werd opgelegd. En hoewel ik er destijds om een andere reden dan nu het geval is, van overtuigd was dat de 80-jarige oorlog en de Franse Revolutie veel omvangrijker worden behandeld dan de geschiedenis van onze kolonien, is dat gevoel versterkt naarmate ik me begon te verdiepen in ons voormalig Nederlands Indie. Bij dit onderwerp komt men automatisch bij het Koninklijk Nederlandsch Indisch Leger [afgekort K.N.I.L.]

In 1815, het eerste jaar van ons koninkrijk, werd dit K.N.I.L. opgericht om pas 135 jaar later, op 26 juli 1950 te worden ontbonden.
In die 135 jaar is de wereld totaal veranderd. Men zou haast kunnen zeggen dat karnladingen en vliegtuigen de vervangers werden van buskruid en paarden..... Doch een ding bleef vrijwel onveranderd n.l. het bestrijden van vijandig gezinde groepen opererend in/vanuit het oerwoud, de z.g. Guerilla's.

Ondanks de huidige bijna onbeperktelijkende technische middelen, blijkt het in de wereld van vandaag, waarin de mens kans ziet de voet op de maan te zetten, onmogelijk om deze Guerilla's succesvol te bestrijden. In dit licht gezien moet het voor de mannen van de K.N.I.L.destijds een enorme opgave zijn geweest om hun taak, opgelegd door de Nederlandse regering, te vervullen t.w. de rust handhaven in een wereldeel dat niet alleen zover van hun vaderland was gelegen doch er tevens, door de tropische jungle er zoveel van verschilde.
Als een van de jongste leden van onze vereniging betreur ik het ten zeerste dat door halfslachtige [politieke?] opvattingen de geschiedenis van ons K.N.I.L. nooit wordt belicht met in achtneming van de omstandigheden waarin gehandeld moest worden;hetgeen toch wel in fel contrast is met de wijze waarop b.v. de geschiedenis van de 80-jarige oorlog educatief wordt belicht. Ik ben dan ook blij dat de verzamelde gegevens over het kruis voor belangrijke krijgsverrichtingen tevens een beeld geven hoe omvangrijk het gebied was waarin de leden van het K.N.I.L. hun uiterste moeilijke taak hebben verricht.

HET KRUIS VOOR BELANGRIJKE KRIJGSVERRICHTINGEN.

Afgekort BK [ook wel genoemd:Algemeen Ereteken voor belangrijke krijgsverrichtingen of kruis voor krijgsverrichtingen of expeditie kruis of oneerbiedig 'Looie Willem] werd ingesteld bij Koninklijk Besluit van 19 februari 1869 no.13 S no.24, Ind. S. no.41.
Gewijzigd: K.B. 22-8-1877, S. no. 172, Ind. S. no.254.
K.B. 3-2-1939, S. no. 541, Ind. S. no.141.
Aangevuld: K.B. 29-10-1942, no. 7

'Wordt toegekend aan hen, die hebben deelgenomen aan door de Koning aan te wijzen krijgsbedrijven, met de bepaling,dat op het lint van het kruis een gesp gedragen wordt waarop de naam en jaartal van het krijgsbedrijf, waarvoor het ereteken wordt uitgereikt, vermeld staan'.
Hij die meer dan een krijgsbedrijf heeft bijgewoond, waarvoor het kruis wordt uitgereikt, draagt de verschillende gespen van die krijgsbedrijven aan het lint boven elkaar [d.w.z. de oudste datum het dichts bij het kruis].

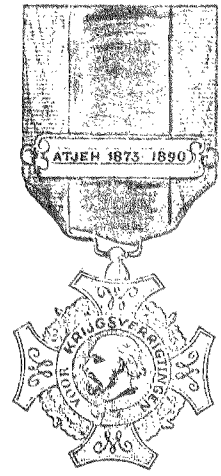

Copy

De drukker heeft t.a.v. de copy de volgende wensen kenbaar gemaakt:

1 de tekst liefst getypt (in 2-voud).
2 tekeningen met O.I.inkt op wit stevig papier.
3 foto's van voldoende scherpte,formaat bij voorkeur niet groter dan het bladformaat.Geen negatieven!

Wij doen een beroep op de leden, zich hieraan zoveel mogelijk te houden. Mogen wij voor het decembernummer speciaal de afdelingscorrespondenten om hun copy vragen!

Met medaille: Eenzijdig vierarmig kruis, waarvan de armen verbonden zijn door een medaillon, waarop de beeltenis van Koning Willem III naar rechts gewend [men ziet dus de linkerkant van het hoofd]. Het medaillon is omgeven door een jarretiere waarop de woorden voor krijgsverrichtingen. Tussen de vier armen van het kruis bevindt zich een krans van eikeloof aansluitend om de jarretiere. Op elk der armen de traditionele W

[voorkant]

Achterkant: Glad.
Materiaal: Berlijns zilver.
Afmeting: 38 mm.
Lint: Groen met gele boorden 38 mm breed [Dirks no.895, zwierzina no.127].
Gesp: Rechthoekig met krulversiering in de hoeken, op een mat lint het opschrift. Aan de achterkant bevinden zich aan de uiteinden twee haken voor de bevestiging om het lint.
Afmeting: 35 bij 8 mm.
Materiaal: Berlijns zilver.

Tot aan de 2e wereldoorlog zijn in totaal 32 gespen gedeeltelijk met terugwerkende kracht uitgereikt beginnende met 'Bali 1846' tot 'West-kust Atjeh 1925-1927'.
Bij K.B. van 29 oktober 1942 no. 7 is nog een gesp ingesteld:'TIMOR 1942' voor de 200 guerilla strijders die o.l.v. de latere Gen. Maj, N.L.W. van Straten [RMWO] tot december 1942 de guerillastrijd tegen de Japanners wisten vol te houden en toen de strijd onhoudbaar werd met de Nederlandse torpedobootjager 'Tjerk Hiddes' uitweken naar Australie. Deze groep kreeg in Australie het ereteken uitgereikt die werden vervaardigd door Stokes Ltd. te Melbourne.

[Op de gladde keerzijde van dit kruis is gestempeld: Stokes]. In 1949 zijn door Begeer te te Voorschoten nog 325 gespen vervaardigd ten behoeve van het personeel van de Koninklijke Marine, dat de guerilla's van Timor naar Australie heeft overgebracht.
[Deze hebben aan de keerzijde, in plaats van haken, pennetjes, waarmee zij op het militair opgemaakte lint geprikt worden.

In totaal zijn dus 33 gespen uitgereikt, t.w.:

Bali	1846	[eerste expeditie]
Bali	1848	[tweede expeditie]
Bali	1849	[derde expeditie]
Borneo	1850-1854	[expeditie naar Borneo's Westkust]
Boni	1859	[eerste en tweede expeditie, Zuid Celebes]
Borneo	1859-1863	[expeditie naar Borneo's Zuid-Oostkust]
Guinea	1869-1870	[expeditie van de Marine naar Westkust van Afrika]
Deli	1872	[Noord-Oostkust Sumatra 14 mei- 6 november 1872]
Atjeh	1873-1874	[eerste en tweede expeditie, 5 april 1872-5 april 1874]
Atjeh	1873-1876	[na het einde der tweede expeditie voor de jaren 1874, 1875 en 1876.]
Samalangan	1877	[noordkust Atjeh van 8 augustus-20 oktober 1877]
Atjeh	1873-1880	[1877-1880 Atjeh en onderhorigen]
Atjeh	1873-1885	[1881-1885 Atjeh en onderhorigen]
Atjeh	1873-1890	[1886-1890 Atjeh en onderhorigen]

Tamiang	1893	[Tamiang-Rivier op Sumatra's Oostkust, van 21 januari - 11 november 1893.]
Atjeh	1873-1896	[1891-1896 Atjeh en onderhorigen]
Atjeh	1896-1900	[van 29 maart 1896 tot eind van 1900]
Korintji	1903	[landschap Korintji, Zuid-West Celebes, van 29 mei tot 18 september 1903]
Djambi	1901-1904	[landschap Djambi Oost Sumatra van 18 maart 1901 - 26 april 1904.]
Gajo en Atlaslanden	1904	[expeditie van 200 marechausees door deze destijds onbekende binnenlanden op Noord Sumatra.]
Atjeh	1901-1905	[Atjeh en onderhorigheden van 1901-1905]
Midden Sumatra	103-1907	[In Djambi, Oost Sumatra van 27 april 1904- 1 okt. 1907].
		[In Korintji, Zuid West Sumatra, van 18 sept. 1903 - 1 nov. 1907]
		[In de op de evenaar gelegen gebieden: Batang- Hari - Districten, Koeantan en Indragiri, Centraal Sumatra van 1 okt. 1905-1 okt. 1907].
		[in de noordelijker gelegen gebieden Tapanoelische Bataklanden van 1 jan. 1905 - 17 juni 1907.]
		[Bataklanden op Sumatras Oostkust van 5 september 1904 - 17 juni 1907].
Zuid-Celebes	1905-1908	[Expeditie naar Celebes, grotendeels in Boni van 28 juli 105 - 19 mei 1908].
Flores	1907-1908	[Op dit tot de kleine Soenda-eilanden behorend eiland, ten zuiden van Celebes van 9 aug. 1907 - eind febr. 1908]
Kleine Soendaeilanden	1905-1909	[Bali van 14 sept.-27 okt. 1906] [Bali van 27 april- 2 mei 1908] Timor van 30 aug. 1905-1 maart 1908] [Soemba van 10 maart 1906-15 dec. 1909] [Soembawa van 17 febr.-14 april 1908] [Flores van 1 maart 1908-1 okt. 1909]
Atjeh	1906-1910	[van 1906 t/m 1910]
Atjeh	1911-1914	[van 1911 t/m 1914]
W. afd. Borneo	1912-1914	[in de Residentie Wester Afd. van Borneo van 1912-1914]
N.Guinea	1907-1915	[ontdekkingsreizen en strafexpedities van 1907-1915]
Ceram	1915	[op dit tussen Nw.Guinea en Celebes gelegen eiland van december 1914-eind 1915]
Timor	1911-1917	[op dit uiterst Z.O. gelegen eiland van de Archipal in de Residentie van Timor en onderhorigheden van 1911-1917]

[wordt vervolgd]

ORRESPONDENTEN DER STUDIE-AFDELINGEN

[4] de studie-afdeling'RIDDERORDEN EN ONDERSCHEIDINGEN, o.l.v. Res.Kapitein der Infanterie J.C.Burger, Verhagen Metmanstraat 100, Rijswijk ZH.

[12] de studie-afdeling'MILITAIRE EN CIVIELE MINIATUURFIGUREN', o.l.v. Luitenant-kolonel Kon.Marechausee A.J.Weekenstroo, Burg. Caan van Necklaan 340, Leidschendam.

[7] de studie-afdeling 'MILITAIRE MUZIEK', o.l.v. Mr. R.A.Schimmel, Voorschoterlaan 60B, Rotterdam.

[5] de studie-afdeling 'Militaire Emblemen', o.l.v. Sergeant-majoor der Intendance B.C. Cats en de heer C.van Ekeris, Tesselschadelaan 147, 's-Gravenhage.

[16] de studie-afdeling 'MILITAIRE GENEALOGIE', o.l.v. Res. Majoor der Genie, b.d. Ir. Ch. C. van der Vlis, Anna van Burenlaan 59, Haarlem.

[6] de studie-afdeling 'WAPENS EN MENUTIE', o.l.v. Res. Eerste Luitenant der Artillerie J.Lenselink, P.Kohlerstraat 10, Rijswijk ZH.

[3] de studieafdeling 'UNIFORMKUNDE', o.l.v. Dr. F.G. de Wilde, Jan Steenlaan 62, Naarden

[17] de studie-afdeling 'MILITAIRE FOLKLORE', o.l.v. Luitenant-kolonel van de Generale Staf L.Verhoeff, Gevers Deynoetweg 50, Scheveningen.

[19] de studie-afdeling 'KONINKLIJKE LUCHTMACHT', o.l.v. de heer P.C. Boer, Durendaaldreef 8, Oisterwijk NBr.

[20] de studie-afdeling'K.N.I.L.', o.l.v. Majoor Kon. Marechaussee b.d. W.R. van der Weide Conservator van Rijksmuseum Bronbeek, Velperwerg 147, Arnhem.

[11] de studie-afdeling 'TWEEDE WERELDOORLOG', o.l.v. de heer J.H.M. Berlemon, Paramaribostraat 63, Leiden.

NTERESSEGEBIEDEN, WAAR [NOG] GEEN STUDIE-FDELINGEN VOOR ZIJN OPGERICHT.

OPGERICHT:

[1] Krijgsgeschiedenis, korpsgeschiedenissen K.L.
[2] Tradities en ceremonieel.
[8] Vestingbouw, kasteelkunde, militaire gebouwen.
[9] Koninklijke Marine [geschiedenis, scheepsbouw, varende Marine] [15]
[10] Napoleontica
[13] Vaandels
[14] Eerste Wereldoorlog.
[18] Militaire Motorvoertuigen, tanks.
[21] Militaire Bibliografie, tijdschriften.

* De tussen haakjes geplaatste nummers zijn indicaties ten behoeve van de ledenlijst.

-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-